

Marc Hooghe roept op tot een mystiek huwelijk tussen de PS en de N-VA

Naar vier jaar politieke stabiliteit

I Marc Hooghe is hoogleraar politieke wetenschappen aan het Centrum voor Politicologie van de KU Leuven.

I De duidelijke verkiezingsuitslag van zondag opent de weg voor een nieuwe, stabiele regeerperiode, hoopt de Leuvense politicoloog Marc Hooghe. Voorwaarde is wel dat de twee overwinnaars kiezen voor een stabiele coalitie en zich niet verliezen in strategische spelletjes.

Het grote voordeel van de huidige verkiezingsuitslag is dat het aantal vrijheidsgraden voor de politieke partijen zeer beperkt blijft. Aan Vlaamse kant is er rekenkundig nauwelijks een coalitie mogelijk zonder de 27 zetels van de N-VA, en aan Franstalige kant is de PS even incontournable. Een afspiegelingscoalitie is dan ook de meest voor de hand liggende oplossing. Een bijkomend voordeel van een dergelijke meerderheid is dat de twee sterkhouders N-VA en PS er alle belang bij hebben om dan samen te rit uit te doen. Ze zitten dan immers mee aan tafel, zowel op het federale als op het regionale niveau. Als er onderweg al borrelnootjes worden uitgedeeld waarbij bevoegdheden verschuiven van het federale naar het regionale niveau, dan staan de twee overwinnaars van afgelopen zondag mee aan de ontvangende zijde en kunnen ze eventueel de positie van hun regionale ministers versterken. In 2014 kunnen beide partijen bovendien met een duidelijk palmares naar de kiezer trekken, die dan kan beoordelen wat PS en N-VA hebben verwezenlijkt met het mandaat dat ze zondag hebben ontvangen. En passant realiseren we dan meteen een systeem van gelijktijdige verkiezingen in 2014, iets wat enkel de slagkracht van ons politiek systeem ten goede kan komen.

De kiezer heeft duidelijk gesproken vorige zondag, de belangrijkste vraag is nu of de overwinnaars ook hun verantwoordelijkheid willen opnemen. Elio Di Rupo lijkt er in elk geval klaar voor, en de Vlaamse publieke opinie kreeg van hem al een welgemeend en presidentieel "Je vous ai compris" te horen. De Wever, daarentegen, lijkt wat aarzelender om nu al te vervellen en zo zijn favoriete rol van underdog te verliezen. Dat begon zondagavond al, toen hij een paar keer stelde dat de Vlaamse partijen nu allemaal aan "hetzelfde zeel" moeten trekken. Dat werd gezien als een impliciete uitnodiging aan de overige Vlaamse partijen om eerst onder elkaar overleg te plegen over een onderhandelingsmandaat voor de staatsvorming. De overige Vlaamse partijen hebben echter totaal niets te winnen bij de vorming van een dergelijk 'Vlaams Front'. De N-VA heeft immers de verkiezingen gewonnen en die partij heeft nu de verantwoordelijkheid om haar beloftes aan de kiezer waar te maken. Men kan moeilijk verwachten dat de partijen die de verkiezingen hebben verloren nu ook nog eens het vuile werk mogen opknappen voor iemand anders. Die partijen hebben bovendien de ervaring dat De Wever graag de schuld naar anderen doorschuift, die dan vervolgens met de zwarte piet blijven zitten. Dat systematisch ontkennen van de eigen verantwoordelijkheid gaat behoorlijk ver. Als de partij een strategische blunder maakt door op een klungelige wijze haar voorstel voor de splitsing van de sociale zekerheid voor te stellen, dan wordt zelfs de verantwoordelijkheid daarvoor afgeschoven op de kritische VRT-journalist die gewoon de juiste vragen stelde. Een kleine partij raakt nog weg met zo'n Calimerohouding, maar als je 30 procent van de stemmen haalt, moet je de problemen zelf oplossen en kun je je niet meer achter de rug van anderen verstoppen.

Er is nog een tweede reden waarom de vorming van een zogenaamd 'Vlaams Front' alleen maar contraproductief kan zijn. Als de Vlaamse partijen eerst onder elkaar allerlei voorafjes gaan plegen, om zo te komen tot één gemeenschappelijke eisenbundel, wat valt er dan nog te onderhandelen met de Franstaligen? De Franstalige partijen worden dan enkel geconfronteerd met een dictaat uit Berchem, en dat is een slechte basis voor goede en productieve onderhandelingen. Een basisregel voor een goede onderhandelings techniek is dat je je partner niet het mes op de keel zet, maar dat je ook een echte onderhandelingsruimte voorziet. Als die ruimte al bij voorbaat wordt ingeperkt, dan kunnen de Franstaligen net zo goed rustig thuis in Bergen blijven zitten.

Ook op het vlak van het politiek personeel lijkt er sprake van een zekere aarzeling om het mandaat dat door de kiezer werd gegeven ook daadwerkelijk op te nemen. De grootste Kamerfractie levert normaliter de eerste minister, zo gaat dat in de Belgische politiek. Drie jaar geleden probeerde Didier Reynders al de kromme redenering op te zetten dat je geen rekening moet houden met de fracties maar met de "politieke families", hoewel die officieel niet meer bestaan. De redenering van Reynders werd in 2007 weggehoond, maar exact dezelfde logica wordt nu onbeschroomd gebruikt om te stellen dat Elio Di Rupo zijn intrek mag nemen in de Wetstraat 16. Een beetje een logisch consequente houding lijkt hier

aangewezen.

Politieke stabiliteit

Toch is het ondenkbaar dat De Wever niet zelf zou toetreden tot de federale regering. Zijn afwezigheid zou neerkomen op een permanente motie van wantrouwen die de stabiliteit van dit land ernstig kan bedreigen. Een coalitieregering waarbij De Wever zijn troepen kan blijven aanvuren vanaf de zijlijn is een vogel voor de kat. De coalitiepartners zullen er daarom op aandringen dat De Wever ten minste vicepremier wordt en zijn persoonlijk lot verbindt met dat van de coalitie.

De Wever kan daardoor het voorbeeld volgen van de grote Vlaamse voorman Frans Van Cauwelaert, die in 1921 een 'mystiek huwelijk' sloot met zijn vroegere aartsvijand, de socialist Camille Huysmans. Dat huwelijk zou decennialang politieke stabiliteit garanderen. Zoals bij elk huwelijk is er echter alleen aan kans op slagen als de partners zonder voorbehoud en zonder enig cynisme ja zeggen tegen elkaar. Of in de woorden van Mattheus: "Laat uw ja ja zijn, en uw nee nee; alles wat daarbij komt is uit den boze." Een politiek, laat staan een mystiek huwelijk dat zou beginnen met 'ja maar' houdt geen vier jaar stand.

© De Persgroep Publishing

